

УДК 612.015.036:693.5:614.213

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕАБІЛІТАЦІЇ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ НА САНАТОРНО-КУРОРТНОМУ ЕТАПІ

І. С. Ткачук, В. М. Пікуш

Головне управління медичних закладів Укрзалізниці, Київ,
Дорожня клінічна лікарня № 2 Південно-Західної залізниці, Хмельник

Ключові слова: санаторно-курортне лікування, медична реабілітація, оздоровниця, природні чинники.

Важливою умовою успішного функціонування залізничного транспорту України, який має величезне значення для держави, є збереження здоров'я і забезпечення професійного довголіття працівників галузі.

Умови праці на залізничному транспорті, характер дії на організм працівника чинників виробничого середовища, зокрема шкідливих (гуркіт технічних засобів, вібрація, загазованість, запыленість, переохолодження, робота за змінами, фізичне та психічне перенапруження), призводять до дезорганізації адаптивних систем і добового хроноалгоритму, що висуває підвищені вимоги до пристосувальних механізмів організму працівника. Внаслідок дії названих чинників порушується діяльність центральної нервової системи, серця, судин та інших органів і систем, знижується життєва та виробнича активність, іноді навіть порушуються нормальні взаємини між колегами по роботі. Це призводить до зниження професійної надійності залізничників, погіршення їхньої працездатності, збільшення кількості помилок під час експлуатації транспортних засобів, порушення графіків перевезень та зростання загальної та професійної захворюваності [3].

Звідси випливає гостра необхідність організації для різних категорій залізничників комплексної медичної реабілітації, яку потрібно здійснювати в системі єдиного лікувального процесу, що включає стаціонарний, диспансерний, поліклінічний та санаторний етапи. Важливою умовою успішного функціонування етапної реабілітаційної системи є якнайшвидший початок реабілітаційних заходів, послідовність, систематична інформованість.

Системний аналіз проблем курортної реабілітації залізничників дає обґрунтування таких важливих положень: необхідність організації санаторно-курортного лікування як циклічно повторюваного етапу лікувально-оздоровчого процесу, особлива роль багатопрофільних бальнеологічних оздоровниць.

У цьому повідомленні коротко викладено досвід 50-річної роботи колективу Дорожньої клінічної лікарні № 2 Південно-Західної залізниці з оздоровлення працівників залізничного транспорту шляхом широкого застосування цілющих природних чинників курорту Хмельник.

Протягом року в оздоровниці відновлюють здоров'я близько 7 тисяч людей, що страждають від захворювань хребта та суглобів, м'язів, зв'язкового апарату, серцево-судинної та нервової систем, хворих на шкірні та гінекологічні захворювання.

У вартість путівки входить, крім основного лікувального курсу, комплекс додаткових діагностичних процедур, розважальних та пізнавальних заходів.

Для тих, хто приїздить на оздоровлення та відпочинок, досить важливим є якісно новий рівень комфорту та сервісного обслуговування, якого досягають тут тільки завдяки зразковому веденню господарства оздоровниці з усіма її підрозділами.

Тому в ДКЛ-2 велику увагу приділяють створенню затишку та комфорту: палати з лоджіями та всіма вигодами, розраховані на одну, дві та три особи, у багатьох номерах є кондиціонери, телевізори, холодильники. Усі процедурні та діагностичні кабінети розташовані у фешенебельному лікувально-діагностичному комплексі, обладнаному сучасною вітчизняною та зарубіжною медичною апаратурою і чудово оформленому відповідно до вимог сучасного дизайну та естетики.

Хворі із задоволенням проводять час у зимовому садочку, просторих холах і кімнатах відпочинку, прикрашених квітами та іншими рослинами, численними фонтанами і скульптурами античних майстрів, оригіналами картин відомих художників.

Головним у курортних закладах, без сумніву, є високий професійний рівень лікувально-діагностичних і курортно-оздоровчих заходів, що, власне, і приваблює людей в оздоровниці. Для здійснення курортної реабілітації потрібно максимально застосовувати нові оздоровчі технології з використанням природних чинників. Оздоров-

ниця залізничників на курорті Хмільник може лікувати на своїй базі практично всі хронічні захворювання, оскільки має у своєму розпорядженні джерела радонової води, мінеральної води для внутрішнього вживання та пелоїди. В оздоровниці впроваджена сучасна технологія реабілітаційно-відновлювального лікування, яка реалізується як єдиний процес, оптимально об'єднуючи діагностичні та оздоровчі методики [1].

На першому етапі після оформлення пацієнта уточнюють діагноз, оцінюють повноту ремісії, ступеня активності патологічного процесу та компенсації. Для цього в кожному конкретному випадку використовують дані санаторно-курортної карти та проводять потрібну додаткову діагностику. Задля цього в оздоровниці створена потужна діагностична база, яка забезпечує комплексне та централізоване обстеження, дає можливість здійснювати поточний контроль за якістю лікування, об'єктивізувати його результати. Відділення функціональної діагностики має комп'ютерні електрокардіографи, апарати для ультразвукового обстеження органів і судин, кольорові тепловізори, 24-канальний електроенцефалограф і под. У лабораторії лікарні проводять понад 200 видів клінічних, біохімічних та імунологічних аналізів.

Після уточнення діагнозу і віднесення пацієнта до однієї з трьох груп (здорові, особи з функціональними порушеннями здоров'я та хворі) визначається комплексна медична програма корекції виявлених порушень.

В основі методик оздоровлення хворих лежить застосування місцевих вуглекисло-радонових вод, унікальних грязей, природної мінеральної води для внутрішнього вживання типу «Нафтуся» і апаратної фізіотерапії [2, 4, 5].

Для проведення радонотерапії оздоровниця має чудовий двоповерховий бальнеокорпус, обладнаний сучасною бальнеотехнікою: ваннами з гідромасажем, басейном для підводної тракції хребта, оригінальними вихровими ваннами, кабінетом для гідротерапії, установками для гідромасажу ясен, піхвових зрошень тощо. Робота ванного відділення цілком автоматизована, регулювання потоку хворих, контроль за ходом процедур, часом заповнення і звільнення кожної ванни здійснюється за допомогою комп'ютера.

Для грязелікування застосовують місцеву торф'яну грязь у вигляді аплікацій, тампонів і гальваногрязей. Воду для внутрішнього вживання відпускають у бюветі за методиками, розроблени-

ми Українським науково-дослідним інститутом медичної реабілітації та курортології. За потреби проводять обстеження шлунково-кишкового тракту хворих у спеціально обладнаному кабінеті, що має світловолоконну техніку японського виробництва.

Окрім природних засобів, оздоровниця має різноманітні сучасні фізіотерапевтичні апарати, зокрема й унікальні. Відповідні процедури, а також і масаж, лікувальну фізкультуру, численні нетрадиційні методи лікування (мануальна терапія, голкорексфлексотерапія, психотерапія, фізіотерапія, очищення кишечника з моніторним контролем тощо) широко призначають хворим [5].

Пошуки досконалих організаційних форм проведення діагностики та лікування хворих допомогли усвідомити доцільність розгортання в лікарні «вузьких» або, на перший погляд, непрофільних підрозділів і послуг. Відкрито спеціалізовані відділення реабілітації гінекологічних і травматологічних хворих, кабінет для діагностики та лікування андрологічної патології, косметичний кабінет, кабінет стоматологічного протезування та художньої реставрації зубів. В останньому застосовують американське обладнання, найсучасніші фотополімерні матеріали й технології, що дають змогу всі маніпуляції проводити практично безболісно, якісно, у короткі терміни і з високою гарантією.

Після прийнятого курсу лікування, що триває 24 дні, понад 97% хворих виписуються із значним поліпшенням здоров'я, протягом наступного року кількість днів непрацездатності в них знижується майже на 60%, а середнє перебування на лікарняному листку скорочується більш як у три рази. Цьому значною мірою сприяють також добре організований відпочинок і багата культурна програма оздоровниці.

Колектив лікарів оздоровниці здійснює серйозну науково-практичну діяльність, аналізуючи й узагальнюючи нагромаджений досвід роботи закладу. Про це свідчать регулярне проведення конференцій, у тому числі й з міжнародною участю, численні збірники, де надруковано понад 350 статей.

Підсумки діяльності ДКЛ-2 свідчать про те, що якісно організоване курортне лікування дає змогу не тільки запобігти прогресуванню захворювань і виникненню професійної патології, а й за порівняно короткий період відновити працездатність різних категорій працівників.

ЦИТОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. *Бойков А. Н.* Некоторые современные методы лечебно-профилактической помощи в условиях санатория общего профиля // Актуальные проблемы восстановит. медицины, курортологии и физиотерапии: Материалы междунар. конгр. «Здравница-2002». — М., 2002. — С. 44–45.
2. *Гусаров И. И.* Новые методы радонотерапии в санаторно-курортном оздоровлении и реабилитации / И. И. Гусаров, А. В. Дубовской // Там же. — С. 67.
3. *Звоников В. М.* Восстановительное лечение специалистов железнодорожного транспорта / В. М. Звоников, А. А. Поспелов, А. Б. Стрельченко // Актуальные проблемы восстановит. медицины, курортологии и физиотерапии: Материалы междунар. конгр. «Здравница-2001». — М., 2001. — С. 74.
4. *Пикуш В. Н.* Некоторые методы и механизмы радонобальнеотерапии в реабилитации больных / В. Н. Пикуш, В. Т. Бохончик // Матеріали наук.-практ. конф. медпрацівників Укрзалізниці та санаторно-курортних закладів України «Сучасні аспекти курортології та відновлювального лікування». — Хмельник, 2003. — С. 115–118.
5. *Пономаренко Г. Н.* Физические методы лечения: Справочник по физиотерапии для врачей. — СПб., 1999. — 251 с.

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К РЕАБИЛИТАЦИИ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНИКОВ НА САНАТОРНО-КУРОРТНОМ ЭТАПЕ**И. С. Ткачук, В. Н. Пикуш**

Статья посвящена практическому опыту работы Дорожной клинической больницы № 2 Юго-Западной железной дороги по реабилитации железнодорожников и членов их семей природными лечебными факторами курорта Хмельник.

Результаты деятельности ДКБ-2 свидетельствуют о том, что санаторно-курортное лечение позволяет предупредить прогрессирование заболеваний, возникновение профессиональной патологии и за короткий срок восстановить трудоспособность работников железнодорожного транспорта.

MODERN APPROCHES TO RAILWAYMEN REHABILITATION ON THE STAGE OF SANATORIUM-AND-SPA TREATMENT**I. S. Tkachuk, V. M. Pikush**

The article is devoted to the practical working experience of Railway Clinical Hospital Nr. 2 of South-Western Railroad. The Hospital is specialized in the field of rehabilitation of railwaymen and members of their families by therapeutic factors of resort Khmil'nyk.

The visible results of RCH-2 activity serve as clear evidence of successful prevention of progressive diseases as well as pathology of professional origin. It allows to recover the working ability of railroad staff within the shortest period of time.